

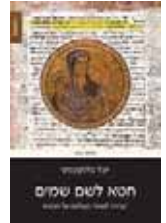
עיונים

קריית ספר

הרב יואל קטן

לתגובות: wso.shaalvim@gmail.com

חטא לשם שמים. 'עבירה לשמה' בעולמם של חכמים. יובל בלנקובסקי. ירושלים, מאגנס, תשע"ז. טו+224 עמ' (02-6586659)

המושג "עבירה לשמה" הוא מושג טעון מאוד ומעורפל מאוד. גם הלגיטימיות שלו מוטלת בספק - תלוי עם מי ועל מה ומתי הוא נידון. את כל זה מנסה ד"ר בלנקובסקי לברר. הוא מתחיל בדקדוק בלשונות חז"ל בהתייחסותם להיגדים "גדולה עבירה לשמה", "בכל דרכיך דעהו ואפילו לדבר עבירה", "ניחא ליה לחבר ליעביד איסורא זוטא" וכו' וביטויים אחרים דומים - האין כאן חתרנות פנימית נגד החובה לשמור את המצוות ככתבן וכלשונן? ומה פירוש "לשמה" - לשם התורה? לשם המצווה? או אולי משהו אחר? והיכן עוברים הגבולות ההלכתיים והמוסריים שאותם אין לעבור גם "לשמה"? המחבר מנתח את המקרים המוגדרים בחז"ל כ"עבירה לשמה" (כנות לוט, יעל וסיסרא, אסתר ואחשוורוש ועוד), בוחן בהקשר זה את המשפט המנוגד מפרקי אבות שהרמב"ם מהלל ומשבח אותו כאילו היה דבר נבואה "וכל מעשיך יהיו לשם שמיים", ולא נמנע גם מלהבהיר את השימוש שעשו שבתאי צבי ותלמידיו במושג "גדולה עבירה לשמה" להלבנת מעשיהם המקולקלים. מפתחות מפורטים מסיימים ספר חשוב זה.

לעיני כל ישראל - מה כתוב בתורה? פרשת השבוע, ללמדה בשעשוע, למשפחה לספֵרה, בחריזה בקצרה. ארן ירון מס. ירושלים, ראובן מס, תשע"ז. יט+163 (02-6277863)

אורן ירון מס (אָיִם), אשר ממלא היום את מקום אבותיו בהוצאת הספרים ראובן מס, החליט להעביר לדפוס את הגיגיו וחרוזיו על פרשות השבוע. לא מדובר כאן על חידושים או וורטים, אלא על חריזות תוכן הפרשה באופן קליל ומושך את הלב, בספר מנוקד ומעט גם מאויר, לתועלת קטנים וגם גדולים. כך למשל הוא כותב על פדיון הבכורים: "משה פקד את כל הבכורים וגילה / שמספרם על מספר הלוויים עלה / העודפים - מאתיים שבעים ושלושה / נפדו כל אחד בשקלים חמישה". וכך מסתיימת אצלו התורה: "משה עבד ה' מת בהר / בגי מול בית פעור נקבר / פנים אל פנים ידע אותו הא-ל / לא קם עוד נביא כמותו בישראל". קצר ולעניין.

חקרי מערב. עיונים בלשונות ובמסורות, באורחות חיים ובתעודות של יהודי המגרב. משה בר-אשר. ירושלים, אוניברסיטת ייל ניו-הייבן והאוניברסיטה העברית, תשע"ז. 447 עמ' (02-6586659)

עיקר עיסוקו של פרופ' בר-אשר הוא בלשון העברית, ועל כך זכה להוקרה רבה, אולם הוא מקדיש מכוחו גם לחקר יהדות צפון אפריקה. בכרך זה י"ט עיונים במסורות יהדות מערב צפון אפריקה, בעיקר מרוקו, רובם מבוססים על מחקר כתבי יד ותעודות מהאוסף הגדול שבספריית אוניברסיטת ייל שבמדינת קונטיקט בארצות הברית. כך למשל מתפרסם חלק מחיבור לא-ידוע של רבי יוסף משאש, שבסוף ימיו היה רבה של חיפה - רשימת מצבות עתיקות מקהילת מכנאס ומקהילות נוספות, שהרבה יש ללמוד ממנה על מקומן וזמנן ועל הקהילות וגם על מחברה. במאמר אחר מנגיד המחבר בין חגיגות המימונה כפי שנתקבעו בארץ בדורנו ובין המנהגים המקוריים שנהגו בקהילות שונות במרוקו, ולא קרב זה אל זה. מפתחות מפורטים פותחים את שערי הספר לרווחה למעיינים.